

Sygn. akt III AUa 389/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Beata Górska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 19 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy M. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do świadczenia przedemerytalnego

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 4 marca 2015 r. sygn. akt VI U 2212/14

oddala apelację.

SSA Beata Górska SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 389/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27 listopada 2014 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił ubezpieczonej prawa do świadczenia przedemerytalnego, ze względu na brak udokumentowania wymaganych 30 lat stażu ubezpieczeniowego.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła ubezpieczona, wskazując że organ rentowy niezasadnie nie doliczył jej do stażu ubezpieczeniowego okresu opieki nad synem, a także nie wziął pod uwagę okoliczności, że od 1 września 2008r. do 31 sierpnia 2013r. bez przerwy prowadziła działalność gospodarczą

Po ponownym przeanalizowaniu dokumentacji znajdującej się w aktach ubezpieczonej organ rentowy zmienił poprzednią decyzję i doliczył do stażu ubezpieczeniowego M. L. okres sprawowania opieki nad dzieckiem od 27 lutego 1988r. do 15 listopada 1988r. W pozostałej części decyzja pozostała bez zmian.

Również i od tej decyzji odwołała się ubezpieczona, podnosząc że organ rentowy niesłusznie ograniczył przyjętą ilość okresów składkowych jedynie do okresów ubezpieczenia ustalonych na podstawie art. 6 ustawy emerytalnej, podczas gdy powinien wziąć pod uwagę także okresy o jakich mowa w przepisie art. 10 ust. 1 pkt 3 teże ustawy.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o oddalenie obu odwołań w całości.

Postanowieniem z 24 stycznia 2015 roku połączono obie sprawy do łącznego prowadzenia i wyrokowania.

M. L. 3 marca 2015 r. złożyła bezpośrednio do sądu nowe dowody w postaci nieskładanych dotychczas organowi rentowemu świadectw pracy. Nadto wyjaśniła, że nie posiada dowodów na nieprzerwane opłacanie przez siebie składek z tytułu działalności gospodarczej w okresie od 1 września 2008r. do 31 sierpnia 2013r., dlatego wnosi o uznanie, że z tego tytułu podlegała ubezpieczeniom społecznym w takich okresach, w jakich przyjął to ZUS.

Postanowieniem z dnia 4 marca 2015r. przekazano organowi rentowemu do rozpoznania wnioski M. L. o przyznanie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego z uwzględnieniem nowych dowodów.

Wyrokiem z dnia 4 marca 2015 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił obie zaskarżone decyzje w ten sposób, że przyznał M. L. prawo do świadczenia przedemerytalnego, poczynając od 11 października 2014r. (pkt I) oraz stwierdził odpowiedzialność organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania prawidłowej decyzji w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona urodziła się (...), jej ostatnim pracodawcą, w okresie od 1 września 2013 r. do 15 marca 2014 r., była T. B., stosunek pracy ustał w wyniku rozwiązania umowy za wypowiedzeniem przez pracodawcę z uwagi na likwidację stanowiska pracy. Zarejestrowana jest w (...) Urzędzie Pracy w D. jako osoba bezrobotna od 21 marca 2014 r., a od 29 marca 2014 r ma prawo do zasiłku. Nie odmawiała w tym czasie bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji pracy.

(...) Urząd Pracy w S. wydał jej w dniu 29 września 2014 roku dokument poświadczający fakt pobierania zasiłku dla bezrobotnych.

Sąd I instancji ustalił, że na dzień rozwiązania ostatniego stosunku pracy M. L. udowodniła ponad 30 lat stażu ubezpieczeniowego, w tym co najmniej 18 lat, 9 miesięcy i 20 dni okresów składkowych, 6 lat, 5 miesięcy i 29 dni okresów nieskładkowych oraz 4 lata, 9 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających – okresów pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w latach 1972-1976.

Sąd Okręgowy, w oparciu o przepisy art. 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. z 2004 r., Nr 120, poz. 1252 z późn. zm.), a także art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.), uznał odwołanie ubezpieczonej za uzasadnione.

W ocenie Sądu sporną kwestią było jedynie ustalenie, czy na dzień rozwiązania stosunku pracy ubezpieczona udowodniła wymagany okres ubezpieczenia. Za błędne natomiast uznał twierdzenia organu rentowego, że należało ograniczyć długość udowodnionych przez nią okresów nieskładkowych do 1/3 udowodnionych okresów składkowych, co spowodowało, że tak ustalony staż ubezpieczeniowy nie przekracza 30 lat.

Sąd Okręgowy podkreślił, że M. L. udowodniła, że przebyła 18 lat, 9 miesięcy i 20 dni okresów stricte składkowych, tj. okresów składkowych w rozumieniu art. 6 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale dodatkowo także 4 lata, 8 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających o jakich mowa w art. 10 ust. 1 teże ustawy. Tym samym, skoro ustawodawca wyraźnie i jednoznacznie wskazuje w tym ostatnim przepisie, że okresy te (okresy uzupełniające) należy traktować, z zastrzeżeniem art. 56, który jednakże nie ma zastosowania w tym przypadku, jako okresy składkowe, tak właśnie należało je potraktować. Jeśli więc organ rentowy chciał postąpić stosownie do treści art. 5 ust. 2 ustawy emerytalnej i dokonać (prawidłowo) ograniczenia długości okresów nieskładkowych do 1/3 długości przebytych

okresów składkowych, powinien być do 18 lat, 9 miesięcy i 20 dni okresów stricte składkowych dodać 4 lata, 8 miesięcy i 26 dni okresów uzupełniających. Pozwoliłoby to na ustalenie, że ubezpieczona wykazała przebycie 23 lat, 6 miesięcy i 16 dni okresów składkowych, co z kolei nakazywałoby doliczenie do jej łącznego stażu ubezpieczeniowego wszystkich faktycznie przebytych okresów nieskładkowych, tj. okresu 6 lat, 5 miesięcy i 29 dni (a nie jak przyjął organ rentowy, tylko 6 lat, 3 miesięcy i 7 dni). Razem daje to 30 lat i 15 dni stażu ubezpieczeniowego, a więc więcej niż minimalny wymagany w tym przypadku ustawą okres 30 lat.

Na marginesie Sąd Okręgowy zauważył, że w tej sytuacji złożenie przez ubezpieczoną dopiero w toku postępowania przed sądem nowych świadectw pracy, dotyczących okresów, których nie wskazywała dotychczas, że są jej okresami składkowymi, będzie miało znaczenie wyłącznie przy ustalaniu wysokości należnego jej świadczenia. Sąd I instancji nie wypowiedział się co do okresów udokumentowanych nowymi świadectwami pracy, ze względu na brak stanowiska organu rentowego.

Sąd I instancji uznał odpowiedzialność organu rentowego za „niewyjaśnienie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji”, gdyż możliwość taką przewidywało odesłanie zamieszczone w art. 11 pkt 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych.

Sąd po przeprowadzeniu postępowania dowodowego ustalił, wyłącznie na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego, że ubezpieczona posiada wymagany 30-letni staż ubezpieczeniowy. Tym samym koniecznym stało się stwierdzenie, że organ rentowy wydał błędną decyzję, odmawiającą przyznania prawa do świadczenia w sytuacji, gdy możliwe było wydanie decyzji zgodnej z prawem.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się organ rentowy, który w apelacji zarzucił rozstrzygnięciu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mających wpływ na jego treść, a polegający na przyjęciu, że okres uzupełniający pracy w rolnictwie ubezpieczonej jest zaliczany do okresów składkowych, co w konsekwencji spowodowało zaliczenie okresów nieskładkowych w wyższej wysokości i spełnienia przez ubezpieczoną ogólnego stażu, wymaganego do przyznania prawa.

Na podstawie powyższego organ rentowy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości, a także zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje, według norm przepisanych. Ewentualnie domagał się uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Organ rentowy w dalszym ciągu stał na stanowisku, że przy ustalaniu prawa do emerytury i renty oraz obliczaniu ich wysokości, okresy nieskładkowe uwzględnia się w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego nie zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, rozstrzygnięcie Sądu I instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy właściwie przeprowadził postępowanie dowodowe, w żaden sposób nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia i rozważania prawne Sądu Okręgowego, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 listopada 1998 r. I PKN 339/98, OSNAPiUS 1999/24 poz. 776, z 22 lutego 2010 r. I UK 233/09, Lex nr 585720). Sąd Apelacyjny podzielił również stan prawny wskazany jako podstawa rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy prawidłowo stwierdził, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, za okres uprawniający do emerytury, o którym mowa w ust. 1, uważa się okres ustalony zgodnie z przepisami art. 5-9, art. 10 ust. 1 oraz art. 11 ustawy emerytalnej.

Kwestią decydującą o prawidłowości rozstrzygnięcia w sprawie było ustalenie, czy ubezpieczona spełniła przesłanki uzasadniające przyznanie jej prawa do świadczenia przedemerytalnego. Jakkolwiek niesporne było, że stosunek pracy ubezpieczonej ustał z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w którym zatrudniona była co najmniej 6 miesięcy, a także że pobierała zasiłek dla bezrobotnych przez 6 miesięcy, była zarejestrowana jako bezrobotna, w okresie pobierania zasiłku dla bezrobotnych nie odmówiła bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i złożyła wniosek o przyznanie świadczenia przedemerytalnego w przepisany terminie, to otwartą pozostała ocena, czy ubezpieczona posiada wymagany okres składkowy i nieskładkowy.

W przypadku świadczenia przedemerytalnego, zgodnie z art. 7 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, prawo do świadczenia przedemerytalnego ustala się na wniosek osoby zainteresowanej, od następnego dnia po dniu złożenia wniosku wraz z dokumentami, o których mowa w ust. 3. W związku z tym, że ubezpieczona wniosek złożyła 10 października 2014 r., Sąd Okręgowy prawidłowo przyznał jej prawo do świadczenia przedemerytalnego od 11 października 2014 r., czyli od dnia następnego po dniu złożenia dokumentów uzasadniających prawo do świadczenia przedemerytalnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzuty podniesione przez organ rentowy okazały się nieuzasadnione. Sprowadzały się one w zasadzie jedynie do zakwestionowania ustaleń poczynionych przez Sąd Okręgowy, i to tylko w zakresie zaliczenia pracy w gospodarstwie rolniczym do okresów składkowych. Wszystkie poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne znajdują potwierdzenie w zebranych materiale dowodowym. Należy wskazać, że art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej (stosowany odpowiednio także przy wyliczeniu stażu ubezpieczeniowego dla potrzeb świadczenia przedemerytalnego) dopuszcza wyjątkowo możliwość traktowania okresów pracy w gospodarstwie rolnym tak jak okresów składkowych w ramach ubezpieczenia pracowniczego, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia okresów składkowych i nieskładkowych. Uzupełnienie okresów składkowych i nieskładkowych pracą w gospodarstwie rolniczym jest możliwe jedynie wtedy, gdy pozwoli to na uzyskanie określonego świadczenia. Wskazany przepis jednoznacznie określa kolejność uwzględniania wymienionych w nim okresów - do sumy okresów składkowych i nieskładkowych (z ograniczeniem wynikającym z art. 5 ust. 2 tej ustawy) dolicza się okresy pracy w gospodarstwie rolnym w zakresie niezbędnym do uzupełnienia wymaganej ilości tych dwóch pierwszych okresów do przyznania świadczenia. Przy tak jasno określonej treści przepisu, brak jest podstaw do tego, by okres pracy w gospodarstwie zaliczyć ubezpieczonej jedynie w jednej trzeciej. Okres ten ustawodawca nakazał traktować jako okres składkowy - uzupełniający, a więc podlega zaliczeniu w pełnej wysokości, jeżeli zależy od tego uzyskanie uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego. Okres ten nie zastępuje okresów składkowych i nieskładkowych, które zaliczane są do stażu ubezpieczeniowego w pierwszej kolejności. O tym, że okres ten należy traktować jako składkowy, wypowiedział się już Sąd Najwyższy w licznych orzeczeniach (por. np. wyrok z 6 czerwca 2013 r., II UK 368/12, LEX nr 1363452, wyrok z 18 września 2014 r., I UK 17/14, LEX nr 1538420, wyrok z 25 marca 2014 r., I UK 340/13, LEX nr 1477426).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Odwoławczy nie dopatrył się naruszeń przy ustalaniu stanu faktycznego sprawy. W związku z czym, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego jako bezzasadną.

SSA Beata Górka SSA Romana Mrotek SSA Jolanta Hawryszko